

NAJSTAREJŠI

PORABSKI

STARCI

STR. 5

KRAVA MI JE

PAPIR

ZEJLA

STR. 6

Porabje

ČASOPIS SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 12. aprila 2007 ☼ Leto XVII, št. 15

Pogovor o prihodnosti pouka slovenščine v Monoštru

BODO MONOŠTRSKI OSNOVNOŠOLCI ŠE IMELI MOŽNOST UČENJA SLOVENŠČINE??

Naslovno vprašanje je bilo rdeča nit pogovora o prihodnosti pouka slovenskega jezika v monoštrski OŠ Istvána Széchenyija kot tudi pouka slovenščine v narodnostnem programu monoštrske gimnazije. Pogovor je bil sklican na pobudo Zveze Slovencev in avtorice tega zapisa - povod zanj je v prvi vrsti bila napovedana odpoved delovnega razmerja profesorici slovenščine na monoštrski gimnaziji, med drugim edini z univerzitetno diplomu iz slovenščine v Porabju - udeležili pa so se ga, poleg sklicateljev, še: Ladislav Lipič, veleposlanik RS na Madžarskem, Angelina Trajkovski, njegova namestnica, Tibor Péntzes, ravnatelj združenih monoštrskih šol, Gábor Huszar, pedagoški vodja OŠ Istvána Széchenyija, Gábor László, predstavnik monoštrske mikroregije (tj. ustanovitelja in financerja šol), Martin Ropoš, predsednik Državne slovenske samouprave, Erika Glanz, vodja krovne šolske komisije, in Andreja Kovač s slovenskega konzulata v Monoštru.

Pogovor je vodil Jože Hirnök, predsednik Zveze, ki je v uvodu spomnil na to, da je bila OŠ Istvána Széchenyija pred dvajsetimi leti zgrajena z namenom, da bo delovala kot **centralna narodnostna šola v Porabju** (celo dvojezična šola, so govorili takrat!!), da

nes pa se moramo pogovarjati, žal, o vprašanju (ne)izvajanja zgolj fakultativnega pouka slovenščine. Tudi gimnazija v Monoštru je finančna sredstva za obnovo dobila zato, ker je projekt obnove bil prijavljen **kot obnova in posodobitev edine slovenske gimnazije na Madžarskem**. Zdaj pa je stanje takšno, da se sprašujemo o ohranjanju sploh kakšne oblike slovenskega pouka v Monoštru. »Slovenci v Monoštru smo razočarani,« je kritično poudaril uvodničar, »saj nas je, kljub temu da vsa ta desetletja aktivno soustvarjamo pogoje za razvoj Monoštra, naše mesto pustilo na cedilu.« Avtorica tega zapisa sem predstavila strokovne argumente (zelo pozitivno strokovno mnenje o delu prof. Savelieve na monoštrski gimnaziji je prispevala v pisni obliki tudi Ago-

ta Kállay z Državnega pedagoškega inštituta v Budimpešti) o tem, zakaj je potrebno, da slovenski jezik kot maturitetni predmet na gimnaziji poučuje strokovno in jezikovno kompetentni profesor, kar prof. Savelieve nedvomno je, saj njeni dijaki dosegajo zelo dobre rezultate tako na državnih izpitih kot tudi na maturi in raznih tekmovanjih. Erika Glanz, ki je pet let poučevala na gimnaziji, je bila enakega mnenja, saj je sama prenehala poučevati, kot pravi, prav iz razloga, da se ob novih zahtevah dvonivojske mature ni več čutila strokovno dovolj sposobna za opravljanje tega dela. Zato se zelo čudi, kako lahko vodstvo združenih šol tako nestrokovno ravna na področju kadrovske politike. Tibor Péntzes, ravnatelj združenih šol, je pojasnil, da je ustanovitelj vodstvu dal nalogo, da

odpove delovno razmerje šestim učiteljem. Sam je mnenja, da je znotraj institucije lepo število učiteljev z diplomami iz slovenščine, povrh še domačinov, ki lahko poučujejo tudi na gimnaziji. Temu razmišljanju se je pridružil tudi Gábor Huszar, ki je pripomnil, da bi za slovenščino pri otrocih lahko veliko več storili slovenski starši. Na dobre odnose med Slovenijo in Madžarsko kot tudi na strpno reševanje problemov pri manjšinah je opozoril veleposlanik RS na Madžarskem, Ladislav Lipič. Čeprav smo se zbrali zato, da bi poskušali nakazati skupne pozitivne rešitve, je pogovor vedno bolj vodil v smer polarizacije mnenj. Iz povedanega smo lahko zaznali, da na OŠ Istvána Széchenyija v bodoče verjetno ne bo več niti resnega fakultativnega pouka slo-

venščine, saj za to ni sredstev, in kot pravi pedagoški vodja Huszar, »je šola že doslej, vsa ta leta, velikodušno za slovenščino delala več, kot ji nalaga zakon«. Pomenljivo pa je to, da starši skoraj petdesetih otrok ves čas želijo, da se fakultativni pouk slovenščine izvaja, in to na obeh monoštrskih osnovnih šolah. Rešitve občine in vodstva pa, žal, gredo v smer, da v Monoštru na osnovnošolski ravni slovenščine ne bo več, zato je na OŠ Istvána Széchenyija tudi odveč vsaj ena slovenska učiteljica, ki naj bi jo prerazporedili na gimnazijo. Gordijski voz se je večal in zapletal... Presekala sem ga s predlogom, naj se pripravi argumentirana zahteva po ohranitvi delovnega mesta za učiteljico rednega fakultativnega pouka slovenščine v monoštrskih OŠ in se naslovi na ustanovitelja, s tem pa ustvari možnost ohranitve sedanjega kadrovskega stanja na gimnaziji. S predlogom so se vsi sodelujoči strinjali, vodja pogovora pa je le-tega sklenil z mislijo: »Če se problem ne bo mogel rešiti na lokalni ravni, ga bomo prenesli na višje nivoje. Slovenci v Monoštru pa zahtevamo, da se imajo naši otroci še naprej možnost učiti slovenščino tudi v osnovnih šolah, do česar imamo nesporno pravico!«

Valerija Perger

Cankova: obisk z avstrijske Koroške

V PREKMURJU RAZUMEJO MANJŠINE

Na povabilo župana Draga Vogrinčiča je Cankovo obiskala delegacija Alpe-jadranskega centra za čezmejno sodelovanje iz Celovca, ki jo je vodil predsednik Bernard Sadovnik. Po pogovorih na Cankovi je goste z avstrijske Koroške sprejel murskosoboški škof dr. Marjan Turnšek.

vasi od osmih, ki sestavljajo občino Cankova. Z delegacijo s Koroške se je pogovarjal tudi škof dr. Marjan Turnšek, ki je izrazil pripravljenost škofije, da po svojih močeh in pristojnostih sodeluje pri razvijanju čezmejnega sodelovanja. Pomembno je tudi pripravljane kon-

nost pri uradu zveznega kanclerja na Dunaju (član je Branko Lenart, sosvet pa vodi Marjan Šturm iz Koroške). Povedati kaže še, da se zlasti po članstvu Slovenije v Evropski uniji izboljšuje ozračje ob meji; mlada generacija ni obremenjena s strahom, ki je »grozil« iz (nekdanje) komunistične Jugoslavije.

Članica Alpe-jadranskega centra za čezmejno sodelovanje je že prekmurska občina Tišina, kmalu pa se bo včlanila tudi občina Cankova. Predsednik Bernard Sadovnik ocenjuje, da je Prekmurje regija, ki je uspela ohraniti čudovito kulturno dediščino in bi tudi zaradi tega bilo smotrno sodelovanje z Avstrijo. Zlasti kaže razmišljati o skupnem avstrijsko-slovenskem turističnem prostoru. »Prekmurje je znano tudi po tem, da tu živi manjšina. Zaradi te senzibilnosti do manjšin in tudi do slovenske kulture in jezika je za nas, zamejske Slovence, pomembno, da je navezava bolj trdna. V bodoče bo tudi s slovenske strani več priložnosti za regionalno sodelovanje – potekajo namreč intenzivni politični pogovori o ustanovitvi regij – z avstrijskima Koroško in Štajersko. Na ta način se bomo lažje dogovarjali za konkretne gospodarske projekte,« je poudaril Bernard Sadovnik in zagotovil udeležbo s Koroške na srečanju zamejskih kulturnih skupin na Cankovi 25. avgusta in povedal, da se bodo na Cankovi ali začeli ali končali Čezmejni dnevi med Avstrijo in Slovenijo, ki jih bo Koroška organizirala letos novembra.

E. Ružič

Gostje s Koroške pri cankovskem županu

Župan Drago Vogrinčič je po krajši predstavitvi občine poudaril, da obmejna Cankova navezuje prijateljske stike s sosednjimi pokrajinami in državami. Občina dobro sodeluje s slovenskim društvom v Sombotelu, kajti tam je živel in delal dr. Avgust Pavel, rojen na Cankovi. Sodelujejo tudi s Kulturnim društvom člen VII za avstrijsko Štajersko. V Potrno/Laafeld so se iz Cankove preselili Pavlovi starši, tam je nekaj časa živel tudi sin Avgust. Zdaj je v Potrni lepo urejen Kulturni dom štajerskih Slovencev. Enako kot na kulturnem področju je za občino pomembno navezovanje stikov, ki bodo vzpodbujali čezmejno gospodarsko sodelovanje. Bolj kot doslej kaže izkoristiti naravne danosti v obmejnem prostoru, pri čemer morajo spoštovati razvojne možnosti krajinskega parka Goričko, kamor spada šest

kretnih programov in usmeritev sodelovanja, je poudaril škof. Del pogovora so namenili Slovencem na avstrijskem Štajerskem in v Porabju. Čeprav imajo po VII. členu avstrijske državne pogodbe štajerski Slovenci enake pravice kot Slovenci na Koroškem (in Hrvati na Gradiščanskem), je (bil) njihov položaj kot manjšine (še vedno) zaskrbjujoč. Kajti nimajo svojih izobraževalnih ustanov, nimajo medijev, edina dvojezična napisa sta na Pavlovi hiši in radgonski katoliški cerkvi. Vzpodbudna točka je Pavlova hiša s svojim bogatim v večjezičnost naravnanim programom, ki ob sodelujočih umetnikih v novejšem obdobju priteguje tudi lokalne in regionalne politike iz avstrijske Radgone. Dosežek štajerskih Slovencev na političnem področju je stalno mesto člana v sosvetu za slovensko narodno skup-

RAZSTAVA O PLEČNIKU NA GRADU NA GORIČKEM

Leto 2007 je Ministrstvo za kulturo RS razglasilo za Plečnikovo leto. Letos je minilo 50 let od njegove smrti in mineva 135 let od njegovega rojstva.

Na otvoritvi razstave, 31. marca, je navzoče pozdravila Stanka Dešnik, krajinska arhitektka, med njimi direktorja Javnega zavoda Krajinski park

Plečnikova dela je predstavil dr. Damjan Prelovšek

Goričko Janka Halba, župana občine Grad Daniela Kalamarja, župnika iz Grada in Bogojine ter poslanca slovenske skupščine Gezo Džubana.

O delu in pomembnosti Jožeta Plečnika je s pomočjo posnetkov govoril dr. Damjan Prelovšek, direktor Direktorata za kulturno

Cerkve in stavbe, mostovi in notranjščine na Dunaju, Pragi, Beogradu, Zagrebu, v Ljubljani in v Prekmurju odslukavajo njegovo ar-

dediščino Ministrstva za kulturo, ki ima tudi osebne spomine na velikana slovenske arhitekture, kajti kot šestletni fant ga

Del občinstva na otvoritvi razstave

hitekturno ustvarjalnost moderne 20. stoletja. V počastitev njegovi zapuščini v Prekmurju je Javni zavod Krajinski park Goričko v sodelovanju z arhitekturnim muzejem, Ministrstvom za kulturo in župnijama Bogojina in Grad pripravil razstavo njegovih zgodnjih del.

je srečal. Veliko je pa slišal o njem od svoje babice in tudi očeta, ki je bil glavni arhitekt mesta Ljubljana in veliko sodeloval s Plečnikom. Tudi zaradi teh odtenkov je njegovo predavanje pritegnilo občinstvo. Razstava na Gradu bo na ogled do 31. maja.

M.S.

MEDNARODNA DOMOZNANSKA KONFERENCA V SOMBOTELU

Od 23. do 25. marca je potekala v Sombotelu mednarodna domoznanska konferenca, ki sta jo organizirala Državna domoznanska zveza in Železnožupanijsko domoznansko društvo. Konference so se udeležili poleg domačih strokovnjakov tudi predstavniki sosednjih držav, med drugim László Göncz, vodja Zavoda za kulturo madžarske narodnosti v Sloveniji.

V imenu organizacijskega odbora je konferenco naj-

duhovni stiki, ki smo jih kljub strogo zavarovanim mejam desetletja ustvarjali, oživljali in krepili. To so bili prvi koraki kulturne diplomacije, ki so sedaj dozoreli, je povedal Árpád Zsámboki. Prvi je dobil besedo predsednik Županijske skupščine Ferenc Kovács, ki je s toplimi besedami pozdravil navzoče in povedal nekaj besed o zgodovini poslopja Županijske skupščine, kjer je prvi dan potekalo zasedanje, orisal je na kratko zgodovino Želez-

ni obstajala čezmejna madžarska politika, so navezali Madžari v Prekmurju stike z Železno in Zalsko županijo. Že zelo zgodaj so vzpostavili stike tudi z Državno domoznansko zvezo. Medtem ko je domoznansko gibanje na Madžarskem, kakor je to poudaril predsednik Péter Halász, venomer smatralo zamejske Madžare in Madžare znotraj meja tukaj v Karpatski kotlini za etnično enotne, so zaradi precejšnje zmede v takratni madžarski zgodovini države male antante dokazovale ravno nasprotno, skušale so nekje do osemdesetih let dokazovati, da je bil trianonski mirovni diktat upravičen. Ta nazor, ki se je uveljavljal tako na področju šolstva kakor tudi v medijih, v kulturni sferi in seveda v veliki politiki je povzročil precejšnjo škodo tudi v Pomurju. Zanimiva je bila primerjava, ki jo je podal gospod Göncz glede položaja narodnosti, ki živi že od nekdanj znotraj meja nekega večinskega naroda, s položajem manjšin, ki živijo na »oddvojenem« ozemlju. Medtem ko ti prvi živijo morda že več kot tisoč let v določeni skupnosti in imajo izoblikovane, dobro utečene kontaktne sisteme, so bili ti drugi na en mah odtrgani od svojih konvencionalnih kontaktnih sistemov, so se v vseh ozirih morali prilagoditi povsem novim življenjskim in institucionalnim pogojem. V teh težkih okoliščinah je morala narodna manjšina vzdržati, ohraniti svojo identiteto, gojiti svojo kulturo. Pozneje se je ta situacija spremenila, krenila je na pot pozitivne diskriminacije, ki jo danes lahko uživa skupaj z materialno podporo na področju kulture, šolstva, medijev in tudi drugje. László Göncz se je ukvarjal

Dr. László Göncz, vodja Zavoda za kulturo prekmurskih Madžarov in novinarka Ella Pivar

prej pozdravil Árpád Zsámboki, predsednik Železnožupanijskega domoznanskega društva, ki je izrazil zadovoljstvo, da je Sombotel ponovno dobil pravico organiziranja tega srečanja, kar je nedvomno priznanje raziskovalni dejavnosti v županiji, ki jo opravljajo strokovnjaki z veliko samopožrtvovalnostjo in strokovnostjo. Panonski prostor je izredno pester, kar se tiče jezikov, kultur, duhovnih dobrin, duševnosti, ustvarjalnosti in konfesij. V teh ozirih se predstavniki posameznih manjšin razlikujejo med sabo, razlikujejo pa se seveda tudi od večinskega naroda. Posamezni kulturni krogi so venomer komunicirali med sabo in gradili mostove, ki jih povezujejo. Posebno dragoceni so naši

ne županije in omenil nekaj pomembnih osebnosti. Predsednik Državne domoznanske zveze Péter Halász je raziskovalno delo v Železni županiji ocenil kot eno najboljših v državi, ki ima tudi veliko število vsebinsko bogatih izdaj. V teh izdajah najdemo tudi precej spisov, ki se ukvarjajo z Madžari, živimi izven naših meja. Z velikim zanimanjem smo spremljali predavanje zgodovinarja Lászla Göncza, vodje ZKMN iz Lendave, ki je podrobno ponazoril, kako se je spremenil v Sloveniji splošni odnos do madžarske narodnosti v primerjavi s šestdesetimi leti prejšnjega stoletja. Že med leti, ko čezmejno sodelovanje še ni bilo standardno, ko na to aktualna politika še ni gledala pozitivno, ko dejansko še

STROKOVNO SPOLNJEVANJE ZA UČITELJE IN VZGOJITELJICE

V okviru vsakoletnega programa strokovnih spopolnjenj za porabske pedagoške delavce je v sredo, 28. marca, potekalo v Monoštru tretje izobraževanje v tekočem šolskem letu. Osrednja tema je bila Slovenščina na internetu, izobraževanje sem izvajala avtorica tega zapisa, udeležili pa so se skoraj vsi porabski učitelji in tri vzgojiteljice. Zakaj smo izbrali to temo? Večina učiteljev na individualnih svetovanjih velikokrat povprašuje po različnih gradivih za potrebe pouka, učbenikih, podatkih in še čem. Ker je sodobni medij internet prisoten že vsepovsod, spletne strani vseh mogočih področij pa vedno bolj bogate in uporabne tudi v šolah, smo tokrat skupaj iskali poti za pridobivanje najrazličnejših informacij. Skupaj smo poiskali številne zanimivosti, koristne za pouk. Prav gotovo pa bo udeležencem olajšalo iskanje pravih poti po medmrežju tudi bogato gradivo, ki sem ga pripravila.

Udeležence izobraževanja sem seznanila tudi s pripravami na letošnji Seminar slovenskega jezika in kulture, ki ga pripravljamo v Novi Gorici, z zanimanjem pa pričakujemo predvsem obisk v dvojezičnem šolskem središču v Špetru v Benečiji. Druga pomembna informacija se nanaša na novost v letošnjem letu; namesto monoštrskega tabora Za materinščino, ki ga je za porabske osnovno- in srednješolce organizirala Zveza Slovencev, bo letos v drugem tednu julija lahko približno 20 porabskih šolarjev od 5. do 7. razreda sodelovalo na jezikovnih počitnicah v Piranu, na OŠ Cirila Kosmača. Letos bomo torej učenje slovenščine za šolarje povezali s poletjem, morjem, mogoče tudi z raznimi vodnimi aktivnostmi. Šolarji bodo prav gotovo veseli te ponudbe. Seveda pa nas čaka še veliko aktivnosti, o katerih bomo poročali sproti.

Valerija Perger

med drugim še z vprašanjem, kako današnja mladina izgublja svojo narodnostno identiteto, kako nekateri programi lahko delujejo proti tej tendenci, ponazoril je možnosti nadaljnega sodelovanja, poudaril je važnost povezovanja domoznanske dejavnosti s turizmom in naštel nekatere knjižne in publicistične izdaje, monografije, dokumentarne filme in podobno, ki predstavljajo in posredujejo aktivno udejstvovanje narodne manjšine na raznih področjih ne le manjšini, temveč tudi večinskemu narodu. Živahni barvni odtенок nam je nudila s svojim ekspresivnim predavanjem o metodah raziskovanja amaterskega etnografa v pristnem prekmurskem madžarskem na-

rečju novinarka Pivar Ella, ki je celo življenje zbirala etnografsko gradivo, raziskovala našo skupno zgodovino, ne le madžarsko, temveč tudi slovensko. Bolj jo zanima duhovna izročila, manj predmetna. Meni, da je ena največjih nalog manjšinske skupnosti predstaviti svojo preteklost, sedanost ter celotno kulturno izročilo ne le svoji manjšini, temveč tudi večinskemu narodu. To nalogo je tudi ona skušala celo življenje izpolnjevati, ker je poleg pisnega gradiva za bodočnost posnela tudi celo vrsto dokumentarnih filmov o starodavnih običajih. Na tridnevni konferenci smo slišali enainvajset predavanj, med njimi tudi predavanje Marije Kozar Mukič.

Suzana Guoth

OD SLOVENIJE...

Janša v Haagu

Premier Janez Janša je obiskal Haag, kjer se je sestel z nizozemskim kolegom Janom Petrom Balkenendejem. V ospredju pogovorov je bila evropska politika v luči slovenskega predsedovanja EU v prvi polovici leta 2008, tudi iskanje kompromisa o novi institucionalni ureditvi. Junij je ključni datum v iskanju rešitve, do katerega je treba sprejeti konkretne odločitve, če želimo z rešitvijo ujeti evropske volitve leta 2009, sta se strinjala slovenski in nizozemski premier. Ob tej priložnosti, ki je potekala ob 15-letnici vzpostavitve diplomatskih odnosov med državama, sta Slovenija in Nizozemska tudi podpisali sporazum o koriščenju naftnih zalog.

Na obisku prvi vatiški diplomat

Na obisku v Sloveniji je bil tajnik Svetega sedeža za odnose z državami Dominique Mamberti. Sprejela sta ga predsednik države Janez Drnovšek in zunanji minister Dimitrij Rupel. Rupel je ob tem ocenil, da so dvostranski odnosi Slovenije in Vatikana zelo dobri in da so v vzponu. Kot je v izjavi za javnost dejal Mamberti, sta strani dosegli dogovor o številnih vprašanih, čeprav nekatera še vedno ostajajo odprta.

DZ sprejel krovni romski zakon

Poslanke in poslanci so sprejeli zakon o romski skupnosti. Krovni zakon predvsem določa posebne pravice do organiziranosti Romov na državni in lokalni ravni ter financiranje te organiziranosti. Zakon bo posegel tudi na področja bivalnih razmer v romskih naseljih, zaposlovanja ter vzgoje in izobraževanja. Romska skupnost je s tem zakonom dobila pravno-formalni status, ki bo urejal različna področja in bo hkrati pomenil tudi zapolnitev mednarodnih konvencij, ki jih je podpisala Slovenija. Romska skupnost nima položaja klasične narodne manjšine, kot jo pozna ustava, temveč gre za posebno skupnost ali manjšino, etnično skupnost, ki ima posebne antropološke, etnične in kulturne različnosti.

Življenjske zgodbe (8)

»Mauž se je veselijo sineki, ka njegvo menje goraostane«

Življenjsko zgodbo svoje familije pripovedajo tetica Závova Mariška (Császár Ferencné) iz Sakalauvec, steri so se narodili 1928. leta.

»Za edno leto po maternej smrti sam pá noseča gratala. Istina, ka sam že štirideset lejt stara bila. Nikak je vsigdar tak vöprišlo, ka sam vsikši sedem lejt edno dejte rodila. Nej mi je vseedno bilau, gda sam že ginau znala, ka sam noseča. Pa malo me je sram tö bilau pred lidami, ka mo na stare dni rodila. Tau je tistoga ipa velka čüda bila, če je ženska prejk štirideset lejt stara bila pa je dejte mejla. Zdaj je več tau nika nej nauvoga. 1968. leta sam v Monoštri porodila ednoga lejþoga liblenoga sineka, ka je te eštje tö bila porodnišnica (szülöotthon). Gda je mauž zvedo, ka je sina daubo, je tak veseli bijo, ka bi leko z njim dali vtiča vloviti. Najbole se je zatoga volo radüvo, ka ime Časar goraostane. Vsi smo ga trno fejt lübil, najstarejša (h)či je te že štirinajset lejt stara bila, menkša pa sedem. Dejte, kak je raslo, je vpamet vzelo, ka njega vsi fejt lübito. On se je tau tö navčo pa zdaj, ka je že öce, tö tadala da svojim mlajšom. Po njegovom rojstvi za dve leta sam na žalost v špitale prišla. V črvej mi je nika raslo pa so me mogli operirati. Dapa na srečo je nej lagvo bilau. Dokeč sam nej znala, ka je, sam mislila, ka od pameti pridem. Ka bi pa bilau z malim detetom, če bi se z menov kaj zgodilo? Dapa Baugi vala, vse je na dobro prišlo pa sam ozdravila. Z možaum sva se dobro porazmejlja, ednoma drugomi sva pomagala. Gda sam tanazaj išla delat v kosino fabriko, je dejte moja sestra skrb mejla. On je te že v vrtec (óvoda) ojdo. Trno mirno dejtece je bilau.

Lejta so šle, mlajši so zrasli. Dejkle smo dali vönavčiti. Starejša (h)či je v vesi v vrtci delo dobila pa se je potistim vönavčila za vzgojiteljico (óvónó). Ona trno rada ma mlajše, dapa svoje nejma. Tau je za njau velka nesreča. Po tistim gda se je oženila, je gnauk noseča bila. Če bi vse po sreči šlau, bi dvojčka mejla, liki zgübila je obadva. Mislila sam, ka od pameti pride, gda so go rezali pa so ji doktorge pravli, ka več nigdar nede mogla roditi. Tau je velka žalost mladój ženski, če vej, ka nigdar nede mogla mati postati.

Menša (h)či je v Židano fabriko išla za tkalko (szövónó). Oženiła se je. Liki ona je srečnejša kak sestra, ma tri mlajše. Njena (h)či se za leranco vči, starejši sin je kölnar, mali pa eštje v šaulo ojdi. Starejša (h)či je odišla v Körmend, menša pa v vesi zidala lejþe rame. Obadvauji stariške smo pomagali kelko smo mogauchi bili. Od tistoga mau, ka so Židano fabriko zaprli, menša dela v vesi v vrtci kak varuška (dada).

Z možaum sva se veselila vnukom, ka so trno dobri mlajši, bogaboječji pa verni. Od maloga mau smo je tak včili pa so tak gora rasli.«

(se nadaljuje)

Zapisala: **Ema Sukič**

Nenavadno ali istinsko (1. tau)

Baug je

Če se spaumnim mlašeči lejt, leko povejm, ka sam gorrasla v prepričanji, ka boga nega. Mojiva sta v časi Jugoslavije mogla biti v komunistični partiji. Tam pa premišlavanje o baugi neje cuj spadalo. Ali življenje ti pač zna na tanjeri prinesiti izkušnje (tapaszlat), stere ti gledanje na svejt spremenijo. Tak sam se tö ges prvič srečala z bogom, gda sam bila stara pet lejt. Na počitnicaj pri moji babici je bila njena sestra, stera pa je vsigdar v cerkev odila. Na, pa me je navčila moliti »öce naš«. Kak dejte sam nej glij razmejlja, ka si naj z bogom pa molitvijo začnem, pa mi je teta tak pravla: »Gda de ti kaj žmetno ali pa če ščeš kaj meti, moreš moliti. Pa tau, ka boš molila, de se tö zgaudio.« Ali znate, kak so deca, ka se jim povej, vse za istino vzemejo. Pa sam prišla čez pau vöre nazaj pa sam pravla: »Teta, baug rejsan pomaga. Trno me koleno srbelo, pa sam molila, naj me enja. Pa me je rejsan enjalo!« Nejsam razmejlja, zakoj mi najprle gučita, naj boga prosim ka koli, ali gda sam njima tau doj povejdala, sta se pa smejali z mene.

No, ali kak sam že napisala, pa se življenje za sebe pobriga. Tüdi v smisli duhovnosti. Zdaj je že nekaj časa od mojoga prvoga srečanja z bogom, pa tö moja prepričanja so se sprejmenila v tom časi. Predvsem zavolo raznij nenavadnij dogodkov, steri so se zgaudio meni ali mojim poznanim, kasneje pa sam tüdi štejlja o njij. Tej stvari mo delila tö z vami, samo preveč je toga, ka bi v eno pisanje vse tau spravila. Zatau mo začnila z dogodkom, šteri je meni fejt v spomini osto. Zgaudio se je med študijom moji dobri pajdašici, stera je zdaj že par lejt doktorca.

V časi šaulanja so vsakšomi študenti najbolje žmetni časi, gda se ti izpiti (vizsgák) vküper naberejo. Snovi za včenjé je bilau preveč, pa smo včasi tö na srečo kaj probali napraviti. Tak je tüdi moja pajdašica včasi računala malo na srečo.

Ali enoga dneva me je zvečer pozvala. Pravla je, ka ešče malo snov ponavlja za izpit, ka de ga drügi den mejla. Pa ka ji je med ogromno količino snovi samo pitanja nej zošikalo preglednoti. Te pa ešče vcüjdala: »Če mo pa glij tau pitanje potegnila, mo pa rejsan trno velko smolo mejla!« Ali kak sam pravla, življenje poskrbi za sebe. Ranč tau se je zgaudio. Vö je potegnila pitanja, štera se je nej navčila. Nemo vam tumačila, kak je bila čemer-na, ka se je ešče idnauk mogla včiti vse vküper. Ali zdaj se je navčila tüdi tiste tri snovi, štere se je prvič nej, in izpit opravila z najbaukšo ocejno.

Po par lejtaj, gda je že delala kak otroška doktorca, me je enoga dneva pozvala. Pitala me je: »Se spaumniš tistoga mojoga izpita, gde sam samo tri snovi nej predelela med cejlím velkim küpom knjig, pa buknila zavolo toga?«

»Spaumnim se,« sam ji odgovorila.

Še itak rahlo v šoki mi je pravla: »Gnes sam mejla v rokaj novorojenčka. Umiro mi je v rokaj, zatau sam ga mogla oživlati. Če bi te nej buknila na izpiti, pa se nej vcuj navčila tiste tri snovi, bi mi gnes tau dejte mrlo v rokaj. Ponücala sam ranč tisto znanje, ka sam se ešče mogla vcuj navčiti. Vala baugi, ka sam tistoga dneva buknila na vižgi.«

Njena zgodba je dober dokaz za tau, ka naključja (véletlenek) negajo. Pa ka so stvari nej vsigdar takše, kak so videti. In ka slabe, lagve dogodke ne smejmo vsigdar jemati za slabe, ka mougouče v sebi nosijo blagoslov življenja, pa ka je baug tüdi tisti, šteri nam pomaga.

Simona Rituper

Najstarejši porabski starci

Človeki v življenju je več kak osemdeset lejt zadobiti trno lepau. Nej pa vseeno, s kašnim zdravdjom žive človek na svoja stara lejta. V srečnoj vöri so se narodili, steri šče leko opravljajo sebé, leko odijo, dobro čüjejo pa vidijo, posebno pa tisti, steri šče za držino kaj leko včünijo tü. Srečni so že s tejm, če nji nej trbej opravlati, če so vcejlak nej prisildjeni na drüdje lidi. Tau pa, ka šče nisterni štejo brezi aukol, se vozijo z biciklini, pauvajo na mezevaj, stvari krmijo, djesti spravljajo, na vse nazaj vardjajo podraubnoma, vejo ka se godi kaulek nji, briga ji od politike do vsega, ka se godi v rosagi, doma v vesi ali v držini, leko za čüdo mamó. Ta generacija nosi v sebi tašne človeške vrejdnosti, stere bi v danešnjom svejti trno potrebne bile. Zatau želim gora ziskati pa nota pokazati vseveč lüstva više osemdeset lejt. Vejmó pa, ka starci največkrat dobijo za valas od mladi na svoje tanače: „Oh, tau je té bilau, zdaj je že drüdjí svejt!“

SO V SVOJI LEJPI LEJTJAJ VESELI, SREČNI PA ZADOVOLNI (1)

Vučtjina Rejza, po možej **Rejza Domiter** iz Števanovce, živejo v Slovenskoj vesi s svojim sinaum, z njagvo čerdjav Ildikonom pa njeno držinov. Tetico Rejzo sam od 70-i lejt nej srečala, pa gda sam ji zdaj za telko lejt znauva zaglednila pa čüjla njivi glas, se mi je nazaj zavrtéjla njiva mladost. Tisti smeječi obraz, raji glas pa radost, energično pripovejdanje trbej čüti pa videti, človeki ostanejo pri srceju. Tetica Rejza so v svoji lejpi lejtaj veseli, srečni pa zadovolni, ka je gnesden trno rejdko. Za srečno žensko ji držim zatau tü, ka trno dobro pa podrabnoma vardjajo na vse, nej samo na mlada lejta, litji na danešnje ranč tak. Tašno veseldje mi je bilau z njimi pripovedati, ka sam si gora djala, ka mo ji sledkar šče drügo tü tadale vöspitavala.

• *Kak stodjite z zdravdjom tetica Vučtjina Rejza, Rejza Domiter?*

»1924. oktobra 4. sam rojena, djeséni že vöminém 83 lejt. Vala baudji sam dja zat nej bila betežna tak nikdar, litji nogau sam si strla na marofa Gizela, tau je više varaša Ajka, gda sam bila osemnajset lejt stara. Dola sam spadnola z oslice pa sam si višašnji tau nodjé strla (combnyaktörés). V špitalaj sam bila v Devecseri sedem tjednauv. Po tistim sam doma šče itak tri-štiri meješe z dvöma mankonim odla. Po tistim sam več nik-

dar nej üšla na marofe. Bila sam v Veszprémi, v županiji Somogy, v več mestaj.«

• *Ka vsefalé delo ste meli na marofaj?*

»Okapali smo cutjerno repo, bagondli. Žetvo smo delali, krmó smo grablali, vtjüp spravljali vse z rokami, ka štiridesetoga leta šče nej bilau

Vučtjina Rejza, kakoli že majo več kak 80 lejt, šče dosta pomagajo doma mladim

teju mašinov. Tresti koscov je nagnauk na red šlau, za vsakši koscom je ena ženska brala prdjištje, na dva kosca je bijo eden, steri je prevejst naredo, eden je bijo, ka je vezo pa dvej bravščine, tau je šest lüdi bilau. Baug vej, kak na dudje je trbelo žeti ta pa te pa nazaj. Nika časa smo nej meli, človek je nej emo časa si obraz zbrisati, ka je drüdjí koscec že za menov bijo, dja sam mujs mogla brati pred njim.«

• *Vi ste v svoji mladi lejtaj dosta odli delat po marofaj?*

»Tak je bilau, brat Karec, ste-

ri je že mrau, pa ena sestra, stera je pa v stüdenec spadnila, njeva sta v kosno fabriko odla delat, dja sam pa na repo odla na leto šest mejsecov. Nota v bagaun so nas naklali, gda so nas v županije Zala, Baranya, Veszprém pelali, te smo se en den pelali kak mara.«

• *Malo se staviva pri tejm, gda pa kak je spadnola vaša sestra v stüdenec?*

»1948. leta majuša 1. Ona je v kosino fabriko odla. Mati so stjójali djesti pa so steli s kantov po vodau titi na stüdenec. Sestra Anuška se je že zavnala za fabriko, djesti je pa šče vraučé bilau. Ona je materi vkraj vzela kanto, ka prej dočas se ji djesti razladi, dočas ji vöpožane kantlo vode. Ona je kantlo vode že vöpognala, vövlejala. Duže go nej bilau nazaj. Mati so go kričali, ka bi ji pomalek že trbelo titi v fabriko, z bicik-

linom je odla pa je šče brezi obeda bila. Mislili so, ka je prej k mena išla, ka sam dja pri Söjtjini laknivala s Karinom. Dja sam pa ranč gvant vöprstejrjala pa sam včasik nazaj kričala, ka pri mena jo nejga. Na tau so mati rotjé na glavau ličili, prej „Jaj, baug moj, dejte je pa v stüdenec spadnilo“. Mati pa Giza sta te vpamet vzela, ka na dvericaj se spaudnja špala dola ftrnila, taun je trno nisiko bilau pa ona tak ta nota spadnila. Petdvajsti lejt stara je bila, eno leto starejša od mene.«

• *Gda ste se vüva z mo žaum zdala?*

»1944. majuša sva se zdala. Leto dni sam doma bila pri Vučtjini pa sam té drügo leto v novembra üšla ta prej k Söjtjini, taum smo laknivali trdje s sinaum 16 lejt. Doma so bili šče Iluš, ka je zdaj na Židova, Anuška, Karec, Gizi pa mati, tak ji je dosta bilau. Söjtjin ram je prazen bijo, skrak smo tü bili, eden drügoma smo leko pomagali delati. V tej lejtaj sam dja v gauščo začnila odti flanco sadit pa cejlo leto smo kaj delali. 1961. leta sam dja nazaj prišla k Vučtjini, mati so mrlí 57. leta, pa sva s Karecom mejnila ram. Gizi je bila najstarejša, Karčina (sina) krstna botra, pa je te nama dala prej vse, ka sva müva vertivala. Na pa je te mi 1967. leta mauž Kari mrau pa smo sami ostali, Gizi pa Karči pa dja. Karči se je 1971. oženo z Vogrinkov, Rožikov iz Traušča. Leto za letom so mlajši bili, tri dekle sta mela, dva pojbiča je pa mejla že s prvim možaum. Eden je bijo sedem lejt, drüdjí pa v šestom leti, gda so k nam prišli. Tak, ka smo je mi gora ranili. Sledkar sta se vönavčila, eden za peka, drüdjí pa za mesara v Somboteli. Tri čeri so se tü vöväčile, Ildi je odla v gimnazijo, Kati se včila za kölnarico, Esti pa za lončara, samo se ji je nej zajšlo delati.«

(se nadaljuje)

Klara Fodor

... DO MADŽARSKE

Vislice nasproti industrijske cone v Monoštru

Neznanci so 2. aprila ponoči postavili vislice nasproti industrijske cone v Monoštru, na katerih so visele človeške lutke, ki so imele v rokah zemljevide Avstrije. Na teh je pisalo »voda«, »zrak«, »zemlja«, spodaj pa Szentgotthárd (Monošter) = Auschwitz. Naslednji dan zjutraj je občina dala odstraniti vislice in lutke. Župan mestne občine Tibor Vinczay se je distanciral od tega dejanja, kajti, kot je rekel, Monošter nima nobenih problemov z Avstrijo in Avstrijci, temveč s podjetjem Begas, ki želi nedaleč od meje zgraditi sežigalnico odpadkov. Župan Vinczay je ogorčen nad dejanjem in pa, da v prihodnje ne bo prišlo do podobnih zasebnih akcij. Od ponedeljkevega dejanja so se distancirali tudi člani združenja civilnih organizacij PRONAS.

Kóka je postal predsednik liberalne stranke

Za predsedniško funkcijo Stranke svobodnih demokratov sta se 31. marca potegovala dva kandidata, János Kóka, gospodarski minister Gyurcsányeve vlade, in Gábor Fodor, poslanec omenjene stranke. Oba kandidata sta dobila v prvem krogu enako število glasov (377), zato so volitve ponovili. V drugem krogu je za las zmagal János Kóka, ki je dobil 380 glasov, Gábor Fodor pa 367.

Programi, prireditve

• 14. aprila bosta dve skupini Zveze Slovencev iz Števanovce gostovali v Miklavžu pri Ormožu. Ljudske pevke iz Števanovce ter otroška folklorna skupina OŠ Števanovci delata pod strokovnim vodstvom Marije Rituper iz Murske Sobotice. 24. aprila bo Društvo upokojenecov iz Murske Sobotice praznovalo 60. obletnico ustanovitve. Na proslavi bodo nastopile tudi ljudske pevke iz Monoštra.

KRAVA MI JE PAPIR ZEJLA

Zdaj, gda že mamó mejne prehóde, smo že pozabili, kak je bilau gnauk svejta. Gda smo samo prejk meje gledali pa smo samo zdi-javali, kak bi dobro bilau malo pogledniti padaše ali rodbino. Mi, šteri smo pri meji živeli, smo ešče zato prejkvidli, dapa tisti, šteri so v parvici nej meli štem-plina za petdeset meterski štraf (pas), tisti so ranč paulak meje nej smeli titi. Pri meji živeti je nej bilau léko, tau samo tisti zna, šteri je tau vösprobo. **Žöjlin Iluš** z Verice do nam pripovej dali malo od tauga.

• *Kak ste vi skrak pri meji delali, da ram tü znautra v vesi mate?*

»Tak, ka moja stara mati je tam mejla kučo pa grünt. Pa tisti grünt smo mi ta odli delat. Dja sam ta sploj dosta odla, gda sam ešče mala bila, sam že ta odla krave past. Žetvo, kromče, tau smo tü vse tam meli. Dja ešče tau paunim, ka sam šest lejt stara bila, ka so granice gratale. Te smo mi tam skrak pri granici meli žito, pa tisto žito smo mi mogli dolapokositi ešče tak pulonja zeleno, zato ka so tam lüknje kopali za soje. Potistim so pa pikasti draut (bodečo žico) potegnili na dva rada. S tejm se je te meja zaprla. Potejn so ešče pa akne (mine) dolasklali. Gda smo se skrak pri granici pelali s kauli, te smo je ešče vidli tü, gde so zakopane. Ešče zdaj vej m, gde so bile te akne.«

• *Nej ste se bojali, da ste tam mimo odli?*

»Bojali smo se zato nej, samo te, gda smo krave pasli. Kak mlajši smo nej steli na štriki pasti. Pa gda so krave lejtale, te smo se zato malo bojali, nej ka bi akne gorspistili.«

• *Gda so te akne gorpobrali?*

»56. leta. Sodacke so šli s

tovojnjaki, naprej so pa tisti šli, šteri so je gorabrali. Dosta se je zato splazeralo, gda so tau delali. Za tejm so pa tisti šli, šteri so draut gorabrali.«

• *Prvin kak so draut potegnili, te ste odli kaj prejk na Slavsko?*

»Oča so meli dvej sestre prejk v Čöpancaj, mati pa

dvej sestre v Krnci, pa smo mi ta zato odli večkrat. Eden drugoga smo zato poglednili.«

• *Gda so pa draut potegnili, potistim ste je pa več ranč nej vidli?*

»Samo tak, če so oni šli s tisti kraj, mi pa s te kraj vöüj k granici. Pa če je nej bilau tam sodaka, te smo zato par rejči leko prajli. Ovak nej.«

• *Tau je pogučano bilau, gda se na meji srečate?*

»Nej je bilau nika nej zgučano, samo če smo ranč nagnauk prišli vö na mejo, te smo malo pripovej dali. Na leto zato edno karto ali pismo smo pisali, ovak pa nika nej. Cejlak do devetdesetednoga leta, gda se je

mejni prehod aupro. Zato ka zaman so draut gora-pobrali, na mejo so zato sigurno skrb meli.«

• *Gda ste na njivo šli skrak vcuj pri meji, te so vas zato gledali sodacke, ka delate?*

»Meli smo eden papir, na šterom je pisalo, ka dovo-ljenje mamó, ka leko pet-

znauva vöda. Ovak bi nej mogli delat odti na njivo, zato, ka gda nas je sodak zagledno, tau je bilau prvo, ka je papir proso.«

• *Na drugi strani meje so pa Srbi skrb meli mejo. Od nji ste se nej bojali, ka bi prejk strlili?*

»Srbi so sploj grdi bili. Na nas so nej strejlali, dapa čüli smo, ka so pripovej dali sodacke, ka so nanjé strlili. Gda so večer patrij nesli v rokej, pa so gledali capaše, te so strejlali pa so več sodakov tastrlili. Tau so prajli, ka so Srbi taši bili, če bi prej njina mati ta k meji prišla, ešče njau bi tastrlili. Tak so nauri bili.«

• *Na Verici je bila kasarnja, kelko sodakov je bilau tü?*

»Kauli petdeset gvüšno, zato ka ešče eden tau seničke granice so tü oni mogli skrb meti, kak je Polova.«

• *Če je tak dosta sodakov bilau tü, te so dosta verički dekel odpelali z vesi, nej?*

»Dosta ji je odišlo, dje taša, štera se je na Alföld oženila.«

• *Nej je bilau špajsno, gda se je devetdesetprvoga leta meja odprla?*

»Dostakrat mi na pamet pride, kak dobro bi bilau, če bi tau moj oča zadaubo. Kak bi se on tauma veselijo. Oni so vse fertik bili, gda se je meja zaprla pa so nej mogli več taprejk. Zato, ka skurok nej bilau tašoga dneva, ka bi oni nej šli taprejk.«

• *Zdaj, gda je že meja odprta, zdaj odite kaj taprejk?*

»Večkrat odimo taprejk pa poglednemo sestrično. Žau, druga žlata, ka je bila, je že tapomrla. Z njimi se že pa tak ne poznamo. Vpamet sam vzela tü v vesi, ka lüstvo, dočas, ka se nej smelo prejk titi, je večkrat šlau, če ovak

nej, te po črnóm. Zdaj, gda bi že leko, zdaj pa več ne odijo tak taprejk. Naši mlajši se večkrat smejejo, ka so oni tau granico odprli. Večkrat je bilau, ka so zadvečerek prejk šli tak po črnóm, pa so samo vnoči prišli nazaj. Pejški so prejk meje šli, tam so je že čakali pa so se pelali z autonom tadala. Tej mladi na Verici so se spadašili s tistimi, ka so na drugi strani meje, pa so se te vozili po veselicaj. Tau je šlau cejlak do tistoga mau, ka se je mejni prehod nej odpro. Zdaj pa, gda bi že leko, zdaj je tau nikak taostalo. Tau je vsigdar tak, ka branijo, tisto je vsigdar bola baukšo, kak tisto, ka nej.«

• *Mate vi grünt v Sloveniji, šteri je tam austó, gda se je meja potegnila?*

»Mamó pet plügov. Gda se je meja potegnila, te je ati tau pravo sestri, naj ona skrb ma na grünt. Zdaj je pa vse tak. Dja sam že nej odla tam vejn petnajset lejt.«

• *Tisti grünt je ešče na vašóm menjji?*

»Ne vej m. Če ešče tam vevnej ativa sestré hči žive, ona bi znala prajti. Tau je tak skrak, če demo po tauj skupni pauti, te tavidimo na naš grünt. Zdaj je že tam vse notazaraslo.«

• *Gda več sploj nede meje, te te leko ta prejk šli tisti grünt delat.*

»Ne vej m, zato ka gda je ati sestri prejkda, te je ona tak prajla, če več oni nedo mogli skrb meti, te de ga država tanesla.

Kak se je svejt obrno. Prvin smo ešče prejk gledati nej smeli, zdaj se pa že od tauga pogučavamo, ka je s tistim grüntom tam vanej. Naj bi samo tau moj oča zadaubo,« pravijo, »tauma bi se vejn najbola veselijo.«

Karel Holec

OTROŠKI

VIKTOR+VIKTORIJA

ROJSTNI DEN

Rojstni den je trno lepi den. Najbole za mlajše. V velki držinaj je eške boukše. Če je pri rami pet mlajšov, majo petkrat na leto na stoli torto z vužganimi svečami. Petkrat se mlajši leko zabavajo. Pri držini dvojčkov Viktora pa Viktorije tou ne mora biti. Tou, ka bi dvakrat na leto meli rojstni den. Vej sta se pa narodila na eden den!

- *Mama, pa sam se ge nej mogouče narodila po pounouči,* - je mamo spitavala Viktorija.

- *Nej, ka si seti narodila prva. Vej sam ti pa tou že telkokrat prajla, ka nej trbej spitavati,* - njoj je nazaj prajla mama.

- *Te sam se pa leko ge narou-do po pounouči,* - je skoučo na noge Viktor.

- *Ti si se narou-do deset mi-nut za Viktorijo. Pa je nej bilou kouli pounouči, liki kouli pouodneva. Pa zakoj tou telko spitavata?*

Na, zdaj sta prišla dvojčka na svoj račun. Mami sta lepou rztumačila, kak tou je na toum svejti.

- *Müva sva dva,* - sta njoj tu-mačila, - *pa mava samo eden rojstni den na leto. Zatou bi dun pravica bila, ka bi mela dva rojstniva dneva, nej pa enoga. Te problem se nikak mora rejšiti.*

- *Kakoli obrneta, nikak ne more eden meti rojstni den gnes, drugi pa nin za tri mejsece,* - se je eške oča kcuj vzeu k gučom o veseli dnevaj. Pa je ranč tak bilou. Nikak sta nej mogla iz ednoga na-

prajti dva. Pa čiglij sta Viktor pa Viktorija dva deteta. Kak zdaj naj majo pri nji doma dva mlašečiva rojstniva dneva? Maliva sta brodila ta nin do večera, gda je mama že zgotouvila torto za drugi den. Za rojstni den od njiva. Šla sta jo gledat. Eške malo pa de na njoj dvakrat po pet svejč. Pet rouzani za Viktorijo pa pet plavi za Viktora. Pa se Viktori nagnouk lampe potegnejo v šurki smej.

- *Depa takšnoga tō nega, ka bi stoj s petimi lejtimi emo na torti deset svejč. Tou leko mamo samo mi dvojčki.*

Tak je za eden čas guč od dvej rojstni dnevaj doj vgasno. Vejn se gor zbidi nin za edno leto.

Miki Roš

STUDIO ANIMA V PORABJU

Mestno gledališko dvorano v Monoštru so 3. aprila skoraj napolnili osnovnošolci, dijaki pouka slovenščine na gimnaziji v Monoštru in njihove učiteljice ter učitelji. Gledališče Studio Anima iz Medvod je na povabilo

škem, Tržaškem, Koroškem in pri Slovencih v Kanalski dolini, predvsem na dvojezičnem področju oz. za Slovence „za mejo“.

Zgodba Nerodna Avguština govori o družini, v kateri živijo oče Nerodni Avguština, mama Nerodna

otrokom in loncem. Ko je pa zaradi hudega zobobola zamudil predstavo, je žena Nerodna Avguština tako pomirila od jeze besnega direktorja gledališča, da je v cirkuško areno stopila sama. Občinstvo je spravila v dobro voljo, med tem se je vrnil Nerodni Avguština, ki je bil ponosen na svojo ženo in ji obljubil, da bo v bodočnosti drugače razdeljeno delo med njima v družini. In tako je tudi bilo.

Sporočilo predstave je, da: „Zelo lepo in pravično je, da mož in žena spoštujeta drug drugega in da si v družini znata deliti delo. Vsako delo je pomembno in vredno, ne glede na to, kakšno je, kdo in kje ga opravlja. Če sta v družini oče in mati prijazna drug do drugega in se imata resnično rada, potem so tudi njuni otroci lahko bolj veseli in zadovoljni. To pa ni težko, le potruditi se je treba!“

Po zanimivi, živahni, pestri, veseli in smešni predstavi lahko potrdimo, da si je predstava res zaslužila prvo nagrado. Organizatorji čestitamo in se obenem zahvaljujemo tudi aktivnemu občinstvu.

Klara Fodor

Zveze Slovencev na Madžarskem predstavilo igro z naslovom Nerodna Avguština, ki je bila lani na Pikinem festivalu v Velenju izbrana za najboljšo predstavo.

Igro sta že 250. predstavila Sten Vilar in Andreja Stare. Sten Vilar kot redno zaposlen pedagog in animator je deloval na G o r i -

Avguština, otroci, pes Puf, muca Mira in papiga Lora. Nerodni Avguština je zvezda cirkusa, sam nastopa, je zelo uspešen. Njegova žena pa skrbi za dom in družino, kuha, lika, pospravlja, pomaga pri učenju otrok in počenja še veliko drugih stvari. Neki dan je dobila voljo, da bi tudi ona nastopala v cirkusu. Njen mož je bil proti temu zato, ker moški morajo služiti denar, ženske pa spadajo k

Državno tekmovanje v slovenščini

KOTIČEK

Dijaki tretjih in četrth letnikov srednjih šol in gimnazij imajo možnost vsako leto preizkusiti svoje znanje na državnih tekmovanjih v različnih predmetih, ki jih organizira Ministrstvo za šolstvo na Madžarskem. Med njimi je tudi tekmovanje v slovenskem jeziku. Letos smo se prijavi štiri, trije iz 12. razreda in jaz iz 11. razreda. Izpit je bil iz dveh delov: iz pisnega in ustnega. Pisni del izpita smo opravili v gimnaziji 9. januarja. Poleg bralnega razumevanja, slovnčnih vaj je bilo treba napisati krajše besedilo (prošnjo za štipendijo) in eno daljše besedilo na temo iz književnosti. Vsi so si izbrali roman Ivana Cankarja Na klancu. Ko smo naredili pisni del, smo se začeli učiti za ustnega. Žal, dvema se ni posrečil pisni del, nista zbrala dovolj točk. Minimalno število točk, ki smo jih morali zbrati na pisnem delu, je bilo 75 od 100.

Ustni del je bil 23. marca v Sombotelu. Zjutraj smo se z vlakom peljale v Sombotel. Spremljala naju je profesorica Elena. Tekmovanje se je začelo ob pol enajstih. V komisiji so bile profesorica Erika Glanz, profesorica z Visoke pedagoške šole Ibolya Dončec in predstavnica madžarskega Ministrstva za šolstvo Ági Kállay. Na začetku sva se morali predstaviti, nato sva potegnili tri vprašanja: eno iz književnosti, eno iz kulture in eno iz vsakdanje tematike. Pripravljali sva se 15 minut. Prva je začela Ági s temo Varstvo okolja. Sledila sem jaz s temo Šolstvo in izobraževanje. Nato sva odgovarjali na naslednji dve vprašanji. Izpit je trajal približno eno uro. Na koncu so nas pogostili s sendviči in sokom. Komisija je na kratko ocenila naše odgovore. Rezultat sva dobili čez štiri dni. Bili sva zelo veseli, ker nama je uspelo.

Hajnalka Dončec
11.b-r.,

23. marca smo se odpeljale v Sombotel. Tekmovanje v slovenščini se je začelo ob pol enajstih. Na državnem tekmovanju sva bili dve dijakinji, Hajni in jaz, v komisiji pa tri profesorice. Spremljala naju je naša profesorica Elena Savelieva, ki naju je pripravila na ta izpit. Najprej sva morali potegniti listke z vprašanji, enega iz slovenske književnosti, drugega iz spoznavanja slovenstva, tretjega iz vsakdanje tematike. Začela sem jaz z vprašanjem iz vsakdanje tematike, in sicer Varstvo okolja. Te teme nisem želela dobiti, raje bi odgovarjala na temo Prijateljstvo. Morala sem tudi odgovarjati na različna vprašanja, na primer, katere težave trenutno imamo v Monoštru glede varstva okolja: gradnja sežigalnice odpadkov in onesnaževanje Rabe. Ko sem končala s prvo temo, je nadaljevala Hajnalka. Druga tema, ki sem jo morala predstaviti, je bil roman Na klancu, tretja pa Porabske šege in navade. Ta tema je bila zelo zanimiva. Spoznala sem tudi takšne šege, za katere prej nisem vedela. Čas je kar hitro minil. Tekmovanja je bilo konec. Upam, da se bo prijavilo naslednje leto na državno tekmovanje več dijakov in bodo prav tako ali še bolj uspešni kot medve. Zahvaljujem se za pomoč naši profesorici, ki nama je pomagala pri učenju.

Agica Holec
12.b-r.,

KAUT

